

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-394-4-42>

Сабакарь Сергій, старший викладач кафедри рисунка НАОМА, здобувач наукового ступеня доктора мистецтв НАОМА (науковий керівник: виконуюча обов'язки завідувачки кафедри дизайну НАОМА, кандидат мистецтвознавства, доцент О. В. Тихонюк)

Роль автора у формуванні сприйняття фактів

Ключові слова: автор, репрезентація протестів, фотографія, відео, образ.

Segii Sabakar, DFA Student, Senior Lecturer at the Department of Drawing, NAFAA (academic mentor: Acting Head of the Department of Design, NAFAA, Associate Professor Olena Tyhoniuk)

The role of the author in shaping the perception of facts

Abstract. Visual images are not able to fully capture the author's primary intentions because they are embedded in systems of representation. It is the artistic component that is important for understanding the construction of video and photo compositions that document protest movements.

Key words: Author, representation of protests, photo, video, image.

Винахід фотографії в кінці XIX ст. кардинально вплинув на сферу мистецтва. Фотографія не лише змінила спосіб виробництва мистецтва, але й змінила чуттєвість людини, сприйняття нею світу.

Фотографічні зображення викликають довіру, навіть при усвідомленні, що вони не представляють реальність об'єктивно. Це передусім відбувається завдяки граничній подібності зображеного до реальних об'єктів. В історії XX ст. мистецтво як інструмент для формування певних ідей та поглядів використовувалось політичними режимами для підпорядкування свідомості людини. Наприклад, при формуванні соціалістичного реалізму, ідеологічно навантаженого методу мистецтва, використовувалась міметичність образів й заохочувалась фотографічна подібність. До реалістичних зображень виникає довіра, й через співпереживання, емпатію формується чуттєвий зв'язок. Сконструйованість таких образів залишається за кадром. Отже політична роль автора може бути захопленою тими, хто розповсюджує зображення.

Звернемося до зображення протестно-революційної боротьби. Медійна сфера переповнена фото та відео репрезентаціями протестів. Саме через них глядач сприймає події. Але кожний образ відповідає ракурсу авторського сприйняття та мислення про нього. Наприклад, візуальний образ боротьби проти пригнічення владою вибудовується завдяки уявленню цієї боротьби як праведної, воля протестуючих звеличується, а насилля проти них засуджується. Образ боротьби є результатом звеличення її мети. Повстання можуть також бути представлені як контрреволюційні, насильницькі, жорстокі й братовбивчі.

Section 2. Methods of teaching specialised disciplines in higher art education institutions and problems of contemporary art education

Визначальними для значення є як намір того, хто формує образ, так і контекст створення та репрезентації образу.

Все частіше зйомки дій їх учасниками, безпосередніми свідками, використовуються для створення повномасштабних творів, документальних фільмів, стають матеріалом для авторського висловлювання. Так документальні кадри, в основному низької якості, відзняті переважно ситуативно, фрагментарно, вбудовуються у певну композицію. Навіть якщо автор намагається бути об'єктивним, він як частина суспільства або певної спільноти може несвідомо репрезентувати її цінності та ідеї.

Розглянемо документальний фільм «Зошит війни» Романа Любого, робота над яким тривала з 2014 по 2019 рр. і показує події російсько-української війни. Фільм засновується на зібраних матеріалах відзнятих в спонтанних, невимушених ситуаціях, на телефони, GoPro чи камкодери безпосередньо самими солдатами ЗСУ. І хоча в основі фільму документальні відео, режисер ставив перед собою завдання, які скеровували його до певного вибору кадрів. Щоби зробити розповідь про досвід перебування людини на передовій, він акцентує неочевидні моменти. Наприклад, в об'єктив солдата, який переміщується по окопу під обстрілами, попадає богомол, й він зупиняється щоби зафільмувати цю комаху. Значення, яке мала така дія для солдата, не співпадає з ефектом, що вона справляє на глядача фільму, якій є мистецьким твором. Любий підмічає, що фільм робився для цивільних, але вийшов для військових – отже сприйняття фільму свідками подій та глядачами твору різниться.

Для конструювання авторських висловлювань з анонімних відео мистецька складова має значення не лише як така, що допомагає в творенні образів. Адже мистецтво не лише створює, але й вивчає композиційні, формальні та репрезентаційні принципи, саме воно є тим полем, в якому прояснюються здатні впливати на глядача структурні компоненти композиції. Тож авторські конструкти навіть у позірно документальному жанрі проявляються завдяки мисленню про них як про мистецькі.

